

UCZESTNICY POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO

Marek Mrówczyński

UCZESTNICY POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO

Marek Mrówczyński

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

SERIA **MONOGRAFIE**

Wydanie publikacji dofinansowane przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Stan prawny na 12 lutego 2019 r.

Recenzent

Dr hab. Łukasz Błaszczak, prof. nadzw. UW

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

Wydawca

Małgorzata Stańczak

Redaktor prowadzący

Joanna Ołówek

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Witczak

Łamanie

Wolters Kluwer Polska

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2019

ISBN 978-83-8160-354-6

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	13
Wstęp	17
Rozdział I	
Miejsce i znaczenie postępowania upadłościowego w systemie postępowania cywilnego	23
1.1. Uwagi wprowadzające	23
1.2. Zagadnienia terminologiczne.....	25
1.3. Miejsce prawa upadłościowego w systemie prawa	31
1.4. Upadłość a postępowanie upadłościowe.....	45
1.5. Postępowanie upadłościowe a postępowanie cywilne.....	53
1.5.1. Uwagi ogólne o postępowaniu upadłościowym w systemie postępowania cywilnego.....	53
1.5.2. Pojęcie postępowania upadłościowego	58
1.5.3. System postępowania upadłościowego	75
1.6. Struktura postępowania upadłościowego i jego ramy czasowe	84
1.7. Cele i funkcje postępowania upadłościowego	107
1.7.1. Uwagi wprowadzające.....	107
1.7.2. Cele i funkcje postępowania upadłościowego w poglądach doktryny	111
1.7.3. Ocena dotychczasowych ujęć jako punkt wyjścia do rozwiązania problemu celów i funkcji postępowania upadłościowego.....	119
1.7.4. Cele i funkcje postępowania upadłościowego a cele i funkcje postępowania cywilnego.....	125
1.8. Charakter postępowania upadłościowego.....	155
1.9. Wnioski.....	164

Rozdział II	
Sposób regulacji prawnej postępowania upadłościowego.....	169
Rozdział III	
System podmiotów postępowania upadłościowego.....	183
3.1. Uwagi wprowadzające.....	183
3.2. Uczestnicy postępowania upadłościowego a organy tego postępowania....	188
3.3. Problemy terminologiczne: „uczestnicy” a „strony” postępowania upadłościowego.....	201
3.4. Wnioski.....	206
Rozdział IV	
Uczestnicy postępowania upadłościowego w ujęciu prawnoporównawczym....	209
4.1. Uwagi wprowadzające.....	209
4.2. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie niemieckim.....	211
4.3. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie szwajcarskim.....	218
4.4. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie austriackim.....	222
4.5. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie francuskim.....	224
4.6. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie angielskim.....	226
4.7. Uczestnicy postępowania upadłościowego w prawie polskim.....	228
4.8. Wnioski.....	233
Rozdział V	
Kryteria decydujące o pojęciu i statusie poszczególnych rodzajów uczestników postępowania upadłościowego.....	235
5.1. Uwagi wprowadzające.....	235
5.2. Zagadnienia terminologiczne.....	240
5.3. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie uczestników postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości.....	243
5.4. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie uczestników właściwego postępowania upadłościowego.....	262
5.4.1. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie wierzyciela.....	262
5.4.1.1. Pojęcie wierzyciela na gruncie Prawa upadłościowego z 1934 r.	262
5.4.1.2. Pojęcie wierzyciela na gruncie obecnie obowiązującego Prawa upadłościowego.....	263
5.4.2. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie innych niż wierzyciele podmiotów dochodzących roszczeń w postępowaniu upadłościowym.....	286
5.4.3. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie upadłego.....	295
5.4.4. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie innych uczestników postępowania upadłościowego.....	296

5.4.5. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie uczestników postępowań incydentalnych w postępowaniu upadłościowym	303
5.5. Kryteria decydujące o pojęciu i statusie uczestników postępowania w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego.....	310
5.6. Wnioski.....	311

Rozdział VI

Podział uczestników postępowania upadłościowego ze względu na kryterium realizowania w tym postępowaniu interesu własnego lub cudzego.....	317
6.1. Zastosowanie w postępowaniu upadłościowym podziału na uczestników postępowania w znaczeniu materialnym i uczestników postępowania w znaczeniu formalnym	317
6.2. Dopuszczalność i zakres udziału w postępowaniu upadłościowym uczestników w znaczeniu formalnym	322
6.2.1. Podmioty posiadające legitymację publiczną	322
6.2.1.1. Prokurator	322
6.2.1.2. Rzecznik Praw Obywatelskich	331
6.2.1.3. Rzecznik Praw Dziecka	331
6.2.1.4. Organizacja pozarządowa	332
6.2.1.5. Powiatowy (miejski) rzecznik praw konsumentów	338
6.2.1.6. Organy uprawnione na mocy przepisów szczególnych do dochodzenia na rzecz obywateli roszczeń alimentacyjnych.....	339
6.2.2. Podmioty posiadające legitymację prywatną	340
6.3. Wnioski.....	341

Rozdział VII

Uczestnicy postępowania upadłościowego a przedmiot tego postępowania....	343
7.1. Uwagi wprowadzające	343
7.2. Przedmiot postępowania cywilnego (w tym przedmiot postępowania upadłościowego) w poglądach doktryny	344
7.3. Próba rozwiązania problemu specyfiki przedmiotu postępowania upadłościowego	349
7.4. Wnioski.....	355

Rozdział VIII

Zdolność upadłościowa i legitymacja procesowa jako przesłanki materialnoprawne odnoszące się do uczestników postępowania upadłościowego	357
8.1. Zdolność upadłościowa	357

8.1.1. Pojęcie i charakter zdolności upadłościowej.....	357
8.1.1.1. Poglądy doktryny na zdolność upadłościową pod rządami Prawa upadłościowego z 1934 r.	357
8.1.1.2. Poglądy doktryny na zdolność upadłościową na gruncie obecnych unormowań	359
8.1.1.3. Próba oceny dotychczasowych poglądów doktryny	364
8.1.2. Sposób unormowania zdolności upadłościowej i problematyka jej rodzajów	367
8.1.3. Skutki prawne braku zdolności upadłościowej	377
8.2. Legitymacja procesowa	378
8.2.1. Uwagi ogólne	378
8.2.2. Legitymacja materialna a legitymacja formalna w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości.....	381
8.2.3. Legitymacja a obowiązek złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości	388
8.2.4. Legitymacja materialna a legitymacja formalna we właściwym postępowaniu upadłościowym.....	391
8.3. Wnioski.....	393

Rozdział IX

Kwalifikacje podmiotowe uczestników postępowania upadłościowego	397
9.1. Zdolność sądowa	397
9.1.1. Uwagi wprowadzające	397
9.1.2. Zdolność sądowa wierzyciela	399
9.1.3. Zdolność sądowa dłużnika (upadłego)	403
9.1.4. Zdolność sądowa innych uczestników postępowania upadłościowego	404
9.2. Zdolność procesowa	405
9.2.1. Uwagi wprowadzające	405
9.2.2. Zdolność procesowa wierzyciela.....	406
9.2.3. Zdolność procesowa dłużnika (upadłego).....	407
9.2.4. Zdolność procesowa innych uczestników postępowania upadłościowego	408
9.3. Zdolność postulacyjna	408
9.4. Immunitet sądowy i egzekucyjny dłużnika	410
9.5. Wnioski.....	415

Rozdział X

Legitymacja do dokonywania czynności w postępowaniu upadłościowym.....	417
---	------------

Rozdział XI

Uczestnicy postępowania upadłościowego a zasady tego postępowania	433
11.1. Uwagi wprowadzające.....	433

11.2. Zasady prawa upadłościowego w poglądach doktryny.....	438
11.3. Wnioski z przeglądu doktryny	444
11.4. Zasada dyspozycyjności i zasada kontrydiktoryjności jako zasady postępowania cywilnego stosowane w postępowaniu upadłościowym....	447
11.4.1. Zasada dyspozycyjności.....	447
11.4.2. Zasada kontrydiktoryjności.....	472
11.5. Zasady dotyczące zarówno materialnego, jak i procesowego prawa upadłościowego.....	500
11.5.1. Zasada optymalizacji.....	500
11.5.2. Zasada równości.....	507
11.5.2.1. Uwagi wprowadzające	507
11.5.2.2. Zasada równości (równouprawnienia) uczestników postępowania upadłościowego	510
11.5.2.3. Zasada równości a zaspokajanie roszczeń w postępowaniu upadłościowym i zawieranie układu w tym postępowaniu	527
11.6. Wnioski.....	547

Rozdział XII

Cechy charakterystyczne statusu poszczególnych rodzajów uczestników postępowania upadłościowego w zależności od stadium, „części” i rodzaju postępowania	551
12.1. Uwagi wprowadzające.....	551
12.2. Cechy charakterystyczne statusu poszczególnych uczestników postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości.....	554
12.2.1. Klasyfikacja podmiotów legitymowanych do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości dłużnika	554
12.2.2. Wnioskodawca niebędący dłużnikiem.....	554
12.2.2.1. Wierzyciel jako wnioskodawca.....	554
12.2.2.2. Wnioskodawca niebędący wierzycielem ani dłużnikiem	558
12.2.3. Dłużnik.....	559
12.2.3.1. Uwagi ogólne. Klasyfikacja dłużników.....	559
12.2.3.2. Dłużnik jako wnioskodawca.....	560
12.2.3.3. Dłużnik niebędący wnioskodawcą	563
12.2.4. Inni uczestnicy postępowania.....	567
12.3. Cechy charakterystyczne poszczególnych uczestników właściwego postępowania upadłościowego	568
12.3.1. Wierzyciele.....	568
12.3.1.1. Próba klasyfikacji wierzycieli	568
12.3.1.2. Problematyka ogólna uprawnień i ciężarów wierzycieli.....	570

12.3.1.3. Szczególne rodzaje wierzycieli.....	576
12.3.2. Zgromadzenie wierzycieli.....	605
12.3.2.1. Charakterystyka ogólna zgromadzenia wierzycieli ...	605
12.3.2.2. Skład zgromadzenia wierzycieli.....	606
12.3.2.3. Uprawnienia zgromadzenia wierzycieli.....	616
12.3.2.4. Sposób i charakter działania zgromadzenia wierzycieli.....	618
12.3.2.5. Powiązania zgromadzenia wierzycieli z innymi podmiotami postępowania	626
12.3.2.6. Odrębności dotyczące zgromadzenia wierzycieli z listów zastawnych	631
12.3.3. Rada wierzycieli	632
12.3.3.1. Charakterystyka ogólna rady wierzycieli	632
12.3.3.2. Ustanowienie rady wierzycieli i kształtowanie jej składu	633
12.3.3.3. Uprawnienia a obowiązki rady wierzycieli.....	637
12.3.3.4. Sposób i charakter działania rady wierzycieli.....	641
12.3.3.5. Powiązania rady wierzycieli z innymi podmiotami postępowania	645
12.3.3.6. Status w postępowaniu członka rady wierzycieli i zastępcy członka rady wierzycieli.....	650
12.3.4. Upadły	654
12.3.4.1. Charakterystyka ogólna upadłego	654
12.3.4.2. Uprawnienia, ciężary i obowiązki upadłego	655
12.3.4.3. Szczególne rodzaje upadłych	672
12.3.5. Inni uczestnicy	673
12.3.5.1. Inne niż wierzyciele podmioty dochodzące roszczeń ...	673
12.3.5.2. Podmioty, których udział w postępowaniu umożliwia ochronę masy upadłości	675
12.3.5.3. Uczestnik aukcji lub przetargu oraz nabywca	678
12.3.5.4. Kurator	683
12.3.5.5. Spadkobiercy upadłego.....	685
12.3.5.6. Podmioty uzyskujące incydentalnie status uczestnika postępowania	685
12.4. Cechy poszczególnych rodzajów uczestników postępowania w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego	686
12.4.1. Wnioskodawca	686
12.4.2. Wierzyciele.....	687
12.4.3. Dłużnik (upadły).....	687
12.4.4. Zarządca zagraniczny.....	688
12.5. Wnioski	691

Rozdział XIII

Następstwo procesowe uczestników postępowania upadłościowego.....	695
13.1. Uwagi wprowadzające.....	695
13.2. Następstwo procesowe w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości.....	697
13.2.1. Następstwo procesowe wnioskodawcy niebędącego dłużnikiem.....	697
13.2.2. Następstwo procesowe dłużnika	699
13.3. Następstwo procesowe we właściwym postępowaniu upadłościowym	699
13.3.1. Następstwo procesowe wierzycieli	699
13.3.2. Następstwo procesowe upadłego	704
13.3.3. Następstwo procesowe innych uczestników postępowania upadłościowego	705
13.4. Wnioski	705

Rozdział XIV

Reprezentowanie uczestników postępowania upadłościowego przez przedstawicieli.....	707
14.1. Uwagi wprowadzające.....	707
14.2. Reprezentowanie uczestników przez przedstawicieli w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości	708
14.3. Reprezentowanie uczestników przez przedstawicieli we właściwym postępowaniu upadłościowym	715
14.4. Wnioski	724
Wnioski końcowe	727
Literatura.....	741

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne i projekty aktów prawnych

C.C.	- Code de commerce – francuski kodeks handlowy
d.k.p.c.	- dawny Kodeks postępowania cywilnego z 1930 r. (Dz.U. z 1932 r. Nr 112, poz. 934)
I.A.	- Insolvency Act – brytyjska ustawa upadłościowa z 1986 r.
Ins.O.	- Insolvenzordnung – niemiecka ustawa upadłościowa z 5.10.1994 r. (BGBl. 1994, cz. I, s. 2866)
k.c.	- ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.)
k.p.a.	- ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096)
k.p.c.	- ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.)
k.r.o.	- ustawa z 25.02.1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.)
k.s.h.	- ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2017 r. poz. 1577 ze zm.)
k.w.d.	- Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych, sporządzona w Wiedniu 18.04.1961 r. (Dz.U. z 1965 r. Nr 37, poz. 232 ze zm.)
pr. bank.	- ustawa z 29.08.1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2018 r. poz. 2187 ze zm.)
pr. przed.	- ustawa z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. poz. 646 ze zm.)
pr. rest.	- ustawa z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1508 ze zm.)
pr. spółdz.	- ustawa z 16.09.1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz.U. z 2018 r. poz. 1285)
pr. ukł.	- rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo o postępowaniu układowym (Dz.U. Nr 93, poz. 836 ze zm.)
pr. up.	- ustawa z 23.02.2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 2017 r. poz. 2344 ze zm.)
pr. up. z 1934 r.	- rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. – Prawo upadłościowe (Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.)

p.u.n.	-	ustawa z 23.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2015 r. poz. 233)
rozporządzenie 1346/2000	-	rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z 29.05.2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. WE L 160, s. 1, ze zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 1, s. 191)
rozporządzenie 2015/848	-	rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2015/848 z 20.05.2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.Urz. UE L 141, s. 19)
Sch.K.G.	-	Schuldbetreibungs- und Konkursgesetz – szwajcarska ustawa o sądowym dochodzeniu należności z 11.04.1889 r.
u.BFG	-	ustawa z 10.06.2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz.U. z 2017 r. poz. 1937 ze zm.)
uzas. proj. pr. rest.	-	Uzasadnienie projektu Prawa restrukturyzacyjnego
uzas. proj. p.u.n.	-	Uzasadnienie projektu Prawa upadłościowego i naprawczego

Czasopisma, publikatory, zbiory orzecznictwa

AUWr	-	Acta Universitatis Wratislaviensis
Dor. Restr.	-	Doradca Restrukturyzacyjny
Dz.U.	-	Dziennik Ustaw
Dz.Urz. UE/WE	-	Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej/Wspólnot Europejskich
GSP	-	Gdańskie Studia Prawnicze
IRI	-	Insolvency and Restructuring International
KPP	-	Kwartalnik Prawa Prywatnego
MoP	-	Monitor Prawniczy
MPB	-	Monitor Prawa Bankowego
MPH	-	Monitor Prawa Handlowego
MPP	-	Monitor Prawa Pracy
NP	-	Nowe Prawo
OSNC	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCP	-	Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Pracy
OSP	-	Orzecznictwo Sądów Polskich
OTK-A	-	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
OTK-B	-	Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria B
Pal.	-	Palestra
PiP	-	Państwo i Prawo
PiZS	-	Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	-	Polski Proces Cywilny
PPE	-	Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	-	Przegląd Prawa Handlowego
Prok. i Pr.	-	Prokuratura i Prawo
PrSp	-	Prawo Spółek
PS	-	Przegląd Sądowy
PUG	-	Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rej.	-	Rejent
RPEiS	-	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
R.Pr.	-	Radca Prawny

SP	-	Studia Prawnicze
SPE	-	Studia Prawno-Ekonomiczne
TPP	-	Transformacje Prawa Prywatnego
Zb. Orz.	-	Zbiór Orzecznictwa
ZNSA	-	Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego

Inne

KNF	-	Komisja Nadzoru Finansowego
SN	-	Sąd Najwyższy
TK	-	Trybunał Konstytucyjny
TSUE	-	Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

WSTĘP

Rola i znaczenie problematyki uczestników postępowania upadłościowego wynika z roli i znaczenia prawa upadłościowego w obrocie społeczno-gospodarczym. Fundamentalną racją istnienia prawa upadłościowego jest potrzeba reakcji na powstanie negatywnie ocenianego stanu, jakim jest niemożność wywiązania się dłużnika ze swoich zobowiązań. Stan ten jest niekorzystny zarówno z punktu widzenia tego podmiotu, jak i z punktu widzenia podmiotów, wobec których jest on zobowiązany. Zjawisko niewypłacalności dłużnika wywołało potrzebę wprowadzenia określonych regulacji prawnych, i to już na wczesnych etapach rozwoju państwa i prawa, w szczególności w prawie rzymskim¹. Zjawisko to obecnie jest nie tylko przedmiotem zainteresowań nauki prawa, ale też – jako poważny problem społeczno-gospodarczy – ekonomii, socjologii czy nawet etyki.

W każdym razie niewypłacalność dłużnika wymaga zastosowania specjalnych środków procesowych², które mają doprowadzić – najogólniej rzecz biorąc – do zagospodarowania majątku tego dłużnika oraz do sprawiedliwej dystrybucji jego majątku między zainteresowanych wierzycieli³. W ten sposób uwidacznia się też racja istnienia postępowania upadłościowego jako postępowania regulowanego prawem⁴.

Postępowanie upadłościowe składa się z następujących po sobie czynności sądu oraz innych organów tego postępowania z udziałem zainteresowanych podmiotów w celu realizacji norm prawa materialnego. Można powiedzieć, że postępowanie to angażuje – obok dłużnika – wiele różnych podmiotów, w tym dochodzących swoich roszczeń. Ze względu na dążenie do zaspokojenia w tym postępowaniu roszczeń wielu podmiotów określa się je mianem postępowania zbiorowego (kolektywnego). Poza tym ekonomicz-

¹ Szerzej: J.M. Rosenberg, *Geneza i rozwój postępowania upadłościowego w prawodawstwie rzymskim*, Warszawa 1935, s. 3–18; K. Kolańczyk, *Prawo rzymskie*, Warszawa 1986, s. 157–158.

² Por.: M. Szydło, *Jurysdykcja krajowa w transgranicznych sprawach upadłościowych w Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 49. Zob. też I.F. Fletcher, *The Law of Insolvency*, London 1996, s. 1.

³ Zob.: W. Breuer, *Insolvenzrecht. Eine Einführung*, München 2011, s. 9; M. Szydło, *Jurysdykcja krajowa...*, s. 49; M. Pannert, *Wpływ upadłości likwidacyjnej na wykonanie zobowiązań z umów wzajemnych*, Warszawa 2010, s. 22.

⁴ Por. J. Korzonek, *Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowem. Komentarz*, t. 1, reprint, Bydgoszcz 1992, s. 9.

ne i społeczne skutki działań podejmowanych w tym postępowaniu rozciągają się na trudny nawet do oszacowania krąg podmiotowy⁵.

Jednak problematyka uczestników tego postępowania nie doczekała się do tej pory opracowania monograficznego, w odróżnieniu od kwestii organów postępowania upadłościowego, która ujęta została w sposób kompleksowy w cennej monografii P. Pogonowskiego powstałej jeszcze na gruncie przepisów Prawa upadłościowego z 1934 r.⁶ Natomiast ukazały się dwie prace habilitacyjne na temat uczestników sądowego postępowania egzekucyjnego⁷ oraz uczestników postępowania nieprocesowego⁸. Autor wskazanej jako ostatnia pracy koncentruje się na zagadnieniach konstrukcyjnych uczestnika postępowania nieprocesowego. Poza sporem pozostaje potrzeba monograficznego opracowania instytucji uczestników postępowania upadłościowego.

Badania na ten temat wymagają uprzedniego określenia elementów podmiotowych i przedmiotowych, które konstytuują pojęcie uczestnika postępowania upadłościowego, a zarazem ustalenia kryteriów uzyskania statusu tego uczestnika. Istnieje też potrzeba skonkretyzowania praw i powinności uczestników postępowania upadłościowego w celu określenia statusu prawnego tych uczestników⁹. Kwestia uczestników postępowania upadłościowego pozostaje w ścisłym związku z normami prawa materialnego, w szczególności ze względu na kompleksowy charakter prawa upadłościowego.

Przechodząc do struktury pracy, należy wskazać, że składa się ona – poza wstępem – z czternastu rozdziałów oraz wniosków końcowych i bibliografii.

W rozdziale pierwszym podjęta zostaje próba określenia miejsca i znaczenia postępowania upadłościowego w systemie postępowania cywilnego. Wymaga to jednak uprzedniego określenia miejsca prawa upadłościowego w systemie prawa oraz wzajemnego stosunku takich kluczowych pojęć, jak postępowanie upadłościowe i upadłość. Ponadto w rozdziale tym należało podjąć analizę struktury oraz celów i funkcji, a także charakteru postępowania upadłościowego. Ustalenia w tym zakresie mają bowiem istotne znaczenie dla dalszych rozważań zawartych w pracy.

Rozdział drugi pracy poświęcony jest sposobowi regulacji postępowania upadłościowego. Tego rodzaju ustalenia są konieczne przede wszystkim ze względu na przyjętą przez ustawodawcę technikę odpowiedniego stosowania w postępowaniu upadłościowym

⁵ Por. M. Szydło, *Jurysdykcja krajowa...*, s. 51–52.

⁶ P. Pogonowski, *Organy postępowania upadłościowego*, Warszawa 2001.

⁷ J. Jankowski, *Uczestnicy sądowego postępowania egzekucyjnego*, Łódź 1992.

⁸ P. Ryłski, *Uczestnik postępowania nieprocesowego – zagadnienia konstrukcyjne*, Warszawa 2017.

⁹ Co oznacza w tym wypadku ich sytuację prawną w postępowaniu. Pewne szczegółowe kwestie w tym zakresie zostały już – jeżeli chodzi o stan prawny z okresu obowiązywania obecnej ustawy – rozważone w opracowaniu M. Strus-Wołos, *Uprawnienia procesowe wierzycieli w postępowaniu upadłościowym*, Warszawa 2011.

przepisów o procesie z mocy art. 35 i 229 pr. up., jak również odpowiedniego stosowania niektórych innych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego z mocy przepisów szczególnych tej ustawy.

Rozdział trzeci zawiera analizę systemu podmiotów postępowania upadłościowego. Przeprowadzone w nim rozważania związane są z koniecznością wyodrębnienia pojęcia uczestników postępowania upadłościowego z szerszego pojęcia podmiotów tego postępowania.

W rozdziale czwartym znajdują się rozważania prawnoporównawcze co do instytucji uczestników postępowania upadłościowego w wybranych systemach prawnych państw obcych, a mianowicie Niemiec, Szwajcarii, Austrii, Francji i Anglii. Próba podsumowania tych rozważań zawarta jest we wnioskach końcowych tego rozdziału.

Rozdział piąty ma kluczowe znaczenie dla ogólnej problematyki uczestników postępowania upadłościowego, ponieważ przeanalizowano w nim kryteria decydujące o statusie i pojęciu poszczególnych rodzajów uczestników tego postępowania. Problematyka ta rozważana jest odrębnie w odniesieniu do postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości i w odniesieniu do właściwego postępowania upadłościowego, a także postępowania o uznanie orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego. W ramach omawiania kwestii uczestników właściwego postępowania upadłościowego uwzględniono w szczególności wierzycieli oraz podmioty dochodzące innych roszczeń i upadłego.

Przedmiotem rozważań w rozdziale szóstym pracy są zagadnienia związane z klasyfikacją uczestników postępowania upadłościowego według kryterium realizowania w tym postępowaniu interesu własnego lub cudzego. Problematyka ta analizowana jest z uwzględnieniem kwestii podmiotów posiadających legitymację publiczną (w szczególności prokuratora) oraz podmiotów posiadających legitymację prywatną.

Rozdział siódmy zawiera rozważania dotyczące związku między problematyką uczestników postępowania upadłościowego a przedmiotem tego postępowania. Zostają one przeprowadzone w zakresie niezbędnym dla dokonania dalszych ustaleń.

Rozdział ósmy poświęcony jest zdolności upadłościowej i legitymacji procesowej, czyli przesłankom materialnoprawnym odnoszącym się do uczestników postępowania upadłościowego. Co do pierwszego zagadnienia, to rozważenia wymaga nie tylko samo pojęcie zdolności upadłościowej, lecz także sposób jej unormowania, rodzaje tej zdolności oraz skutki prawne jej braku. Z kolei legitymacja procesowa musi być analizowana z uwzględnieniem podziału na legitymację materialną i legitymację formalną, i to odrębnie w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości i we właściwym postępowaniu upadłościowym. Do problematyki tej należy również wzajemna relacja

między legitymacją do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości a obowiązkiem złożenia tego wniosku.

Rozdział dziewiąty dotyczy kwalifikacji podmiotowych uczestników postępowania upadłościowego, czyli zdolności sądowej, zdolności procesowej i zdolności postulacyjnej wierzycieli, dłużnika (upadłego) oraz innych uczestników, jak również immunitetu sądowego i egzekucyjnego dłużnika (upadłego).

Rozdział dziesiąty dotyczy legitymacji uczestników postępowania upadłościowego do dokonywania czynności procesowych.

W rozdziale jedenastym podjęta zostaje próba ustalenia zasad postępowania upadłościowego, które bezpośrednio wpływają na status jego uczestników. Do zasad tych należą: zasada dyspozycyjności, zasada kontradiktoryjności oraz zasada równości jako zasada organizacji i funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Rozdział dwunasty dotyczy statusu prawnego poszczególnych rodzajów uczestników postępowania upadłościowego. Status ten wyznaczony jest kompleksem ich uprawnień, ciężarów i obowiązków. W rozdziale tym chodzi przede wszystkim o scharakteryzowanie uprawnień i powinności, które są swoiste dla postępowania upadłościowego. W pierwszej kolejności zostaje rozważony status uczestników postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości, następnie – status uczestników właściwego postępowania upadłościowego. W wypadku ostatnio wskazanych uczestników klasyfikacji i scharakteryzowania wymagają wierzyciele. Ponadto przeanalizowania wymaga status prawny zgromadzenia wierzycieli, rady wierzycieli, upadłego oraz pozostałych uczestników postępowania. W rozdziale tym podjęto też rozważania na temat statusu uczestników postępowania w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagranicznego postępowania upadłościowego.

Rozdział trzynasty dotyczy zagadnień następstwa procesowego uczestników zarówno w postępowaniu w przedmiocie ogłoszenia upadłości, jak i we właściwym postępowaniu upadłościowym.

Rozdział czternasty poświęcony jest kwestii reprezentacji uczestników przez ich przedstawicieli w obu stadiach postępowania upadłościowego.

Główną metodą badawczą zastosowaną w pracy jest metoda dogmatycznoprawna. W ścisłym, tradycyjnym ujęciu opiera się ona na badaniach logiczno-językowych tekstu prawnego. Ich istotą jest z jednej strony zastosowanie do rozwiązywania problemów

prawniczych technik, aparatu pojęciowego i podstawowych twierdzeń dyscyplin logicznych¹⁰, z drugiej – nauk o języku, głównie semantyki i syntaksy.

Ponadto w stosunkowo szerokim zakresie w pracy znalazła zastosowanie metoda historycznoprawna, pomocna w określeniu genezy i rozwoju określonych rozwiązań prawnych. Oprócz tego w niektórych wypadkach stosowana jest metoda prawnoporównawcza.

Jeżeli chodzi o dotychczasowy dorobek nauki podlegający uwzględnieniu w naszych badaniach, to wraz z powrotem Polski na drogę gospodarki rynkowej powstała obszerna literatura w zakresie prawa upadłościowego. W ramach tej literatury raczej stosunkowo skromna jest jednak liczba opracowań monograficznych, w szczególności odnoszących się do samego postępowania upadłościowego. Odrębnym problemem jest dezaktualizacja niektórych opracowań ze względu na daleko posunięte zmiany stanu prawnego w ostatnich latach. Problematyka uczestników postępowania upadłościowego jest – z oczywistych względów – w stosunkowo niewielkim zakresie podejmowana w podręcznikach prawa upadłościowego. Nieco szerzej potraktowano ją w *Systemie Prawa Handlowego*¹¹. Monograficznie opracowano do tej pory problematykę tylko jednego rodzaju uczestnika tego postępowania, a mianowicie wierzyciela. Jedno opracowanie powstało jeszcze na gruncie Prawa upadłościowego z 1934 r.¹² Natomiast już po wejściu w życie obecnie obowiązującego Prawa upadłościowego ukazało się opracowanie na temat uprawnień procesowych wierzycieli¹³.

Ponadto w pracy w szerokim zakresie uwzględniono innego rodzaju publikacje w postaci m.in. artykułów, komentarzy oraz glos do orzeczeń Sądu Najwyższego.

W pewnym zakresie podbudowę dla formułowanych w pracy poglądów stanowi też orzecznictwo Sądu Najwyższego. Jednak w tym wypadku zakres możliwego do uwzględ-

¹⁰ J. Wróblewski [w:] W. Lang, J. Wróblewski, S. Zawadzki, *Teoria państwa i prawa*, Warszawa 1984, s. 41.

¹¹ *System Prawa Handlowego*, red. S. Włodyka, A. Szumański, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2016.

¹² W. Głodowski, *Pozycja prawna wierzyciela w postępowaniu upadłościowym*, Poznań 2002. Autor oprócz rozważenia pojęcia wierzyciela w postępowaniu upadłościowym, dokonał podziału i charakterystyki wierzycieli w tym postępowaniu, określił pozycję prawną wierzyciela w przedmiocie ogłoszenia upadłości i we właściwym postępowaniu upadłościowym oraz scharakteryzował zgromadzenie wierzycieli i radę wierzycieli.

¹³ Zob. wyżej przypis 9. Sposób ujęcia problematyki przez M. Strus-Wołos jest zbliżony do tego w opracowaniu W. Głodowskiego, z tym że jeśli chodzi o prawa wierzyciela w postępowaniu toczącym się po ogłoszeniu upadłości autorka dokonała bardziej szczegółowego podziału treści. Podzieliła te zagadnienia na kwestie: uprawnień wierzycieli w toku sporządzania listy wierzytelności, uprawnień wierzycieli w toku zawierania układu z upadłym, uprawnień wierzycieli w toku postępowania likwidacyjnego; w dalszych osobnych rozdziałach rozważyła pozycję wierzyciela posiadającego zabezpieczenie rzeczowe lub powiernicze oraz prawa wierzycieli w postępowaniu upadłościowym z elementami transgranicznymi prawa Unii Europejskiej.

nienia orzecznictwa tego sądu jest ograniczony z tej prostej przyczyny, że skarga kasacyjna w postępowaniu upadłościowym została przez obowiązującą ustawę ograniczona do wyjątkowo wąskiego zakresu wypadków.

Autor wyraża szczerą wdzięczność Panu prof. zw. dr hab. Kazimierzowi Lubińskiemu za inspirację w wyborze tematu oraz wiele cennych uwag i spostrzeżeń o charakterze zarówno merytorycznym, jak i formalnym, bez których praca nie uzyskałaby obecnego kształtu.

Rozdział I

MIEJSCE I ZNACZENIE POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWEGO W SYSTEMIE POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

1.1. Uwagi wprowadzające

Podstawowe znaczenie dla wytyczenia zakresu naszych badań mają ustalenia dotyczące pojęcia postępowania upadłościowego oraz jego celów i funkcji. Trzeba też określić, czy jest jedno, czy więcej postępowań upadłościowych, a następnie – czy i w jaki sposób postępowanie upadłościowe jest zróżnicowane pod względem swojej budowy oraz w jakich ramach czasowych przebiega. Dzięki temu możliwe będzie nie tylko dokonanie ustaleń odnoszących się do pojęcia uczestników postępowania upadłościowego, ale też ustaleń co do uzyskania i utraty przez nich statusu takiego uczestnika.

Zagadnienie celów i funkcji tego postępowania wymaga w ramach wstępnych kwestii wyjątkowej uwagi. Cele i funkcje danego postępowania są bowiem tym czynnikiem, który ma bezpośredni wpływ na określenie katalogu jego uczestników i ich statusu prawnego, czyli na tzw. strukturę podmiotową postępowania¹. Na określenie statusu uczestników wpływa również charakter postępowania, który z kolei wynika z takich, a nie innych celów i funkcji postępowania.

Aby dokonać wyżej wskazanych ustaleń, należy jednak uprzednio rozstrzygnąć kwestie dotyczące umiejscowienia norm prawa upadłościowego w systemie prawa².

¹ Por. na gruncie procesu M. Waligórski, *Proces cywilny. Funkcja i struktura*, Warszawa 1947, s. 33. Zob. też P. Feliga, *Stanowisko prawne syndyka w procesie dotyczącym masy upadłości*, Warszawa 2013, s. 80.

² Przez system prawa rozumie się zbiór uporządkowanych i wzajemnie ze sobą powiązanych norm generalnych i norm abstrakcyjnych wysłowionych w tekstach aktów prawotwórczych i nieuchylonych odpowiednim aktem derogacji, obowiązujących na określonym terytorium w określonych przedziałach czasowych; A. Bator, *System prawa [w:] Wielka encyklopedia prawa*, t. 7, *Teoria i filozofia prawa*, red. A. Bator, J. Zajadło, M. Zirk-Sadowski, Warszawa 2016, s. 409. Konkretny system prawa należy odróżnić od systemu-typu (zob. A. Bator, *System prawa [w:] Wielka encyklopedia...*, t. 7, s. 410–411).

Rozważania dotyczące uczestników postępowania upadłościowego muszą uwzględniać założenia przyjęte w konkretnym systemie prawa w konkretnym czasie.

W polskim systemie prawa w okresie przedwojennym obowiązywały dwa akty prawne regulujące sytuację niewypłacalnego dłużnika: jeden dotyczący upadłości, a drugi – zapobiegania upadłości³. Mowa tu o Prawie upadłościowym – rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r.⁴ i Prawie o postępowaniu układowym – rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z 24.10.1934 r. Zostały one zastąpione przez ustawę z 28.02.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze. W nowym akcie prawnym połączono w ramach jednej regulacji zagadnienia upadłości z zagadnieniami naprawy przedsiębiorstwa dłużnika, rozumianej jako restrukturyzacja jego zobowiązań oraz majątku w drodze zawarcia układu z wierzycielami w celu odzyskania zdolności konkurowania na rynku⁵. Niemniej chodziło o dwa postępowania funkcjonujące na zasadach rozłączności: pierwsze to postępowanie upadłościowe, przeznaczone dla dłużników niewypłacalnych, drugie to postępowanie naprawcze, dla dłużników jedynie zagrożonych niewypłacalnością. Jednocześnie w ramach postępowania upadłościowego wprowadzono dwa rodzaje upadłości (ściśle: sposoby prowadzenia postępowania upadłościowego): upadłość z możliwością zawarcia układu i upadłość z likwidacją majątku dłużnika⁶. Stan prawny zmienił się z początkiem 2016 r.⁷ Wyeliminowano z porządku prawnego postępowanie naprawcze, a tytuł ustawy zmieniono na „Prawo upadłościowe”. Postępowanie upadłościowe funkcjonuje odtąd obok postępowań restrukturyzacyjnych, uregulowanych w odrębnym akcie prawnym, tj. w ustawie – Prawo restrukturyzacyjne⁸.

Z punktu widzenia kompletności rozważań znaczenie ma uwzględnienie istnienia postępowania upadłościowego transgranicznego, którego status oraz cele i funkcje również wymagają dokonania stosownych ustaleń.

³ Co do ówczesnej idei zapobiegania upadłości zob. A.G. Harla, *Syndyk masy upadłości w polskim prawie cywilnym (materialnym i procesowym)*, Warszawa 2007, s. 31 i 113.

⁴ W 1991 r. został ogłoszony tekst jednolity tego rozporządzenia (Dz.U. Nr 118, poz. 512) z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, w związku z czym numery w odniesieniu do części artykułów zostały przesunięte o jeden. Zestawienia tych zmian dokonuje A.G. Harla, *Syndyk masy...*, s. 125. W niniejszej pracy artykuły Prawa upadłościowego z 1934 r. cytowane są według numeracji pierwotnej.

⁵ Wcześniej – od 1993 r. w polskim systemie prawa pojawiały się postępowania o charakterze restrukturyzacyjnym w ramach uregulowań zawartych w ustawach szczególnych, w tym tzw. bankowe postępowanie ugodowe. Zestawienia tych ustaw dokonuje R. Adamus, *Prawo naprawcze przedsiębiorcy*, Warszawa 2009, s. 33.

⁶ Aktualna stała się wobec tego kwestia rozumienia idei upadłości i jej relacji do idei układu, o czym szerzej jest mowa w punkcie 1.4.

⁷ Na mocy ustawy z 15.05.2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz.U. z 2017 r. poz. 1508 ze zm.).

⁸ Zgodnie z art. 2 pr. rest. postępowaniami restrukturyzacyjnymi są: postępowanie o zatwierdzenie układu, przyspieszone postępowanie układowe, postępowanie układowe, postępowanie sanacyjne.

1.2. Zagadnienia terminologiczne

Już w okresie obowiązywania na ziemiach polskich ustawodawstw państw zaborczych znane były w polskiej terminologii prawniczej pojęcia upadłości i prawa upadłościowego, a także prawa układowego⁹. Upadłość nazywano też konkursem, a prawo upadłościowe – prawem konkursowym¹⁰. Prawo upadłościowe wyodrębniano już wtedy od innych dziedzin prawa¹¹. Natomiast od początku 1935 r. obowiązywały jednolicie w całym państwie dwa wyżej już wymienione akty prawne regulujące sytuację niewypłacalnego dłużnika. Nastąpiło odejście od terminu „postępowanie konkursowe”¹². Zarówno w Prawie upadłościowym, jak i w Kodeksie postępowania cywilnego¹³ ustawodawca posługiwał się terminem „postępowanie upadłościowe”. Jeśli chodzi o Prawo o postępowaniu układowym, wyraz „postępowanie” znajdował się już w tytule tego aktu prawnego¹⁴.

W wyniku zmian stanu prawnego terminologia ta częściowo zmieniła się. Po wejściu w życie Prawa upadłościowego i naprawczego nie było bowiem postępowania układowego (jego odpowiednikiem było postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu). *De lege lata* odpowiednikiem postępowania układowego jest postępowanie restrukturyzacyjne (w czterech postaciach)¹⁵. Trzeba to będzie brać pod uwagę w tych momentach naszych rozważań, w których konieczne będzie przeprowadzanie porównań z wcześniejszym stanem prawnym. O wiele więcej trudności może pojawić się w ramach analizy prawnoporównawczej odnoszącej się do stosownych uregulowań w systemach

⁹ Najdawniejszą literaturę zestawia M. Allerhand, *Prawo upadłościowe, Prawo o postępowaniu układowym. Komentarz*, t. 1, Warszawa 1937, s. XIV–XVIII. Ponadto R. Lewandowski, P. Wołowski, *Prawo upadłościowe i naprawcze*, Warszawa 2011, s. 22.

¹⁰ Zob. E. Till, *Zasady materialnego prawa konkursowego austriackiego*, Lwów 1907, s. 4 oraz w tytule tego opracowania; J. Trammer, *Ustawa konkursowa wraz z innymi ustawami i rozporządzeniami odnoszącymi się do prawa konkursowego, orzeczeniami Sądu Najwyższego i objaśnieniami*, Kraków 1904, s. XV oraz w tytule tego opracowania. Terminy te pochodzą od niem. *Konkurs* i *Konkursrecht*, a to z kolei od łacińskiego *concursum creditorum*. Szerzej: F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze w zarysie*, Warszawa 2009, s. 31; F. Zedler, *Zarys prawa upadłościowego*, Warszawa 2016, s. 24.

¹¹ Zob. B. Stelmachowski, *Prawo upadłościowe Ziem Zachodnich*, Poznań 1932, s. 3.

¹² Zob. na gruncie ustawodawstwa austriackiego E. Till, *Zasady materialnego prawa...*, s. 4 i 7.

¹³ Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 29.11.1930 r. (Dz.U. Nr 83, poz. 651). Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 27.10.1932 r. – Prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym (Dz.U. Nr 93, poz. 803) włączono do Kodeksu postępowania cywilnego, z czym wiązało się ogłoszenie tekstu jednolitego (obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 1.12.1932 r., Dz.U. Nr 112, poz. 934).

¹⁴ Termin „postępowanie układowe” pochodzi od niem. *Vergleichsverfahren*, zob. F. Zedler, *Prawo upadłościowe i naprawcze...*, s. 32.

¹⁵ Por. A. Jakubecki, *Układ w postępowaniu restrukturyzacyjnym i upadłościowym a wierzytelności zabezpieczone rzeczowo na składnikach majątku dłużnika [w:] Honeste procedere. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Kazimierzowi Lubińskiemu*, red. A. Laskowska-Hulisz, J. May, M. Mrówczyński, Warszawa 2017, s. 703–704. W literaturze z okresu obowiązywania Prawa upadłościowego i naprawczego w brzmieniu pierwotnym uznano za dopuszczalne – ze względów stylistycznych – zamienne posługiwanie się terminami „postępowanie naprawcze”, „postępowanie sanacyjne”, „postępowanie restrukturyzacyjne”. Tak K. Babiaryz-Mikulska, *Status prawny wierzyciela w polskim postępowaniu naprawczym*, Kraków 2006, s. 20.

prawnych innych państw. W prawodawstwie i nauce prawa różnych państw terminologia odnosząca się do prawa dotyczącego niewypłacalności jest znacząco zróżnicowana, a w ramach poszczególnych porządków prawnych w dodatku możemy mieć do czynienia z terminologią nowszą, która zastąpiła terminologię starszą – z wcześniejszego stanu prawnego. Przy tym w jednym systemie prawnym może istnieć więcej niż jeden rodzaj postępowania odnoszącego się do niewypłacalności.

Terminy „prawo upadłościowe” i „postępowanie upadłościowe” zawierają ten sam element składowy, tj. przymiotnik „upadłościowy”, oznaczający tyle, co „odnoszący się do upadłości”. Praźródłem terminu „upadłość” jest wspomniany termin *concurrs*, który pojawił się w XVII w.¹⁶ i został recypowany przez naukę niemiecką (w której stosowano terminy *Konkurs* i *Konkursverfahren*)¹⁷. Nazwa „konkurs” funkcjonuje nadal w niektórych porządkach prawnych¹⁸. Z kolei określenie „bankructwo” – używane czasem jako synonim „upadłości”¹⁹ – nie jest terminem normatywnym w polskim prawie, natomiast termin *bankruptcy* stosowany jest w angielskim systemie prawnym na określenie upadłości osób fizycznych i spółek partnerskich, podczas gdy na określenie upadłości osób prawnych używa się terminu *winding-up*²⁰. Polski termin „upadłość” ma swoje odpowiedniki we włoskim *fallimento* (oznacza również postępowanie upadłościowe), czy francuskim *faillite*. Jest to jednak termin, od którego zaczyna się odchodzić. We Francji od reformy z 1985 r. nazwę „prawo upadłościowe” zastąpiono nazwą „prawo przedsiębiorstw w kryzysie” i w ogóle usunięto z języka prawnego termin „upadłość” w dotychczasowym znaczeniu²¹. Rezygnację z takiej terminologii założono też w ramach reformy prawa upadłościowego we Włoszech²².

¹⁶ Powszechnie wskazuje się na dzieło Hiszpana Salgado de Somoza *Labirynthus creditorum concurrentium ad litem per debitorem communem inter illas causatam*, które ukazało się w drugiej połowie XVII w.

¹⁷ P. Feliga, *Zakaz egzekucji singularnej w upadłości likwidacyjnej w prawie polskim i niemieckim (wybrane problemy)* [w:] *W poszukiwaniu prawa dobrego i sprawiedliwego. Księga pamiątkowa ku czci Jana Tredera*, red. K. Lubiński, Warszawa 2013, s. 595.

¹⁸ Na przykład w szwajcarskim porządku prawnym. Co do innych przykładów – zob. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/353 z 15.02.2017 r. zastępujące załączniki A i B do rozporządzenia (UE) 2015/848 w sprawie postępowania upadłościowego; Dz.Urz. L 57, s. 19.

¹⁹ Zob. O. Buber, *Polskie prawo upadłościowe*, Warszawa 1936, s. 5.

²⁰ S. Terrett, *Angielskie prawo upadłościowe* [w:] *Modele postępowań upadłościowych w Polsce i wybranych krajach UE*, red. S. Morawska, Warszawa 2011, s. 327, 329 i 348; F. Tolmie, *Corporate and Personal Insolvency Law*, London 2003, s. 13. Zob. też F. Zedler, *Zarys prawa...*, s. 24; A. Hrycaj, *Jurysdykcja krajowa w sprawach o ogłoszenie upadłości objętych zakresem zastosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 w sprawie postępowania upadłościowego*, Warszawa 2011, s. 35; A. Hrycaj [w:] *System Prawa Handlowego*, red. S. Włodyka, A. Szumański, t. 6, *Prawo restrukturyzacyjne i upadłościowe*, red. A. Hrycaj, A. Jakubecki, A. Witosz, Warszawa 2016, s. 19; A. Hrycaj, *Syndyk masy upadłości*, Poznań 2006, s. 12.

²¹ Ph. Chauvin, *Francuskie prawo przedsiębiorstw przeżywających trudności* [w:] *Modele postępowań upadłościowych w Polsce i wybranych krajach UE*, red. S. Morawska, Warszawa 2011, s. 235 i 237. W prawie francuskim występuje natomiast pojęcie bankructwa, z tym że rozumianego jako rodzaj sankcji karnej; Ph. Chauvin, *Francuskie prawo...*, s. 237 i 253. Takie rozwiązanie sięga czasów ustawodawstwa Napoleona; szerzej K. Babiarz-Mikulska, *Status prawny...*, s. 30.

²² Szerzej D. Geronzi, B. Berardicurti, *The Italian Insolvency Law: an ambitious, comprehensive reform is expected*, IRI September 2017, vol. 11, No 2, s. 49.

Marek Mrówczyński – doktor nauk prawnych; adiunkt w Instytucie Prawa, Administracji i Zarządzania Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; wcześniej sędzia sądu rejonowego, orzekający głównie w sprawach gospodarczych, w tym upadłościowych; autor wielu publikacji naukowych, głównie z zakresu prawa postępowania cywilnego, w tym dwóch opracowań monograficznych i około dwudziestu artykułów z zakresu prawa postępowania egzekucyjnego i prawa upadłościowego.

Problematyka uczestników postępowania upadłościowego jako uczestników jednego z rodzajów sądowego postępowania cywilnego została zaprezentowana na szerokim tle celów, funkcji i zasad postępowania upadłościowego, w tym z nawiązaniem do naczelnych zasad postępowania cywilnego.

Autor szczegółowo przeanalizował m.in. następujące zagadnienia dotyczące uczestnika postępowania upadłościowego:

- kryteria decydujące o pojęciu i uzyskaniu statusu uczestnika;
- rodzaje uczestników ze względu na realizowanie w postępowaniu upadłościowym interesu własnego lub cudzego;
- kwalifikacje podmiotowe uczestników (zdolność sądowa, zdolność procesowa, zdolność postulacyjna, immunitet sądowy i egzekucyjny);
- przesłanki materialnoprawne dotyczące uczestników (tj. zdolność upadłościowa i legitymacja procesowa).

Przedstawiono klasyfikację uprawnień i powinności uczestników w postępowaniu, szczególnie istotną ze względu na jego skomplikowaną konstrukcję, tj. w szczególności podział na dwa stadia: stadium postępowania w przedmiocie ogłoszenia upadłości i stadium właściwego postępowania upadłościowego. Autor skupił się przy tym na kwestiach budzących wątpliwości w praktyce w odniesieniu do wierzyciela i dłużnika (upadłego).

Książka zainteresuje zarówno prawników praktyków, jak i pracowników naukowych zajmujących się prezentowaną tematyką. Będzie również przydatna dla pracowników administracji rządowej i samorządowej oraz przedsiębiorców, w szczególności będących wierzycielami niewypłacalnego dłużnika.

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8160-354-6

